

Viatge fotogràfic a l'Antàrtida

Imatges de la zona oriental del mar de Weddell

La mirada del fotògraf sempre ens descobreix nous detalls en els paisatges que ens són més habituals. Si a més aquesta mirada la posem sobre una zona tan fascinant com l'Antàrtida, el que obtindrem és un viatge doblement sorprenent. Aquest és el regal que ofereixen Elke i Joachim Simon en aquest relat, escrit i visual, pel seu viatge a bord del *Polarstern*.

1

La possibilitat de dur a terme una expedició de nou setmanes a l'Antàrtida amb el vaixell alemany de recerca científica *Polarstern* ens ha obert noves i fascinants perspectives a l'hora de tractar fotogràficament el tema de la llum i la natura verge. L'Institut Alfred Wegener de Recerca Polar i Marina, amb seu a Bremerhaven, ens va brindar la possibilitat de fer aquesta expedició, i li ho agraïm profundament.

2

Bouvet, l'única escala de terra ferma del nostre viatge de deu dies des de Ciutat del Cap fins a la costa de gel del continent antàrtic, és una illa esquiva i salvatge, assolida per un fort onatge. Com que desembarcar en bot en aquesta illa de l'Atlàntic sud és massa perillós, només ens resta la possibilitat d'arribar-hi en helicòpter i fotografiar els jocs de llums i ombres de les glaceres, les superfícies de neu, els abruptes litorals rocosos i les primeres muntanyes de gel que hi afloren.

Escrit per

Elke i Joachim Simon
Fotògrafs professionals

Traduït de l'alemany per Bernat Pujadas

© Fotografies d'Elke i Joachim Simon

3

Després dels albatros, ens acompanyen petrelles antàrtics, i aleshores veiem les primeres foques i pingüins sobre les pannes de glaç que passen pel costat nostre. Just darrere de Bouvet, a 56° sud, albirem en la llunyania una línia blanca, com dibuixada amb regla: el front de gel, el cinturó de glaç flotant. Per primer cop s'instal·la dins nostre un sentiment d'allunyament i grandiositat, el sentiment de l'Antàrtida.

El *Polarstern* —un trencaglaç de doble buc— ens deixa veure el que bonament pot. Amb actitud juganera, trenca les pannes de glaç flotants i aparta a un costat els fragments esberlats, en els quals al seu torn s'obren esquerdes i tot seguit també s'esberlen. A sota s'apareixen els cantells de les pannes de glaç, sovint de colors turqueses. Miris on miris tot són formes i patrons de gel.

4

Seguim el nostre viatge cap al sud, travessant el cinturó de gel, que sorgeix quan a l'hivern es glaça la superfície de l'oceà Antàrtic. Tenim la sort que un passadís estret —una polínia— ens permet tenir un trajecte sense problemes fins a la base de Neumayer, a la badia d'Atka. El 17 de novembre de 2003 sortim de Ciutat del Cap i el 30 de novembre ja hem arribat aquí; els grans icebergs flanquegen la nostra entrada a la badia. Sota

un sol brillant, la paret de la plataforma de glaç ens mostra el seu costat més bonic: interessants estructures en el cantell de ruptura, una llum intensament blava en les esquerdes, jocs de llum increïbles, efectes de contrallum suggeridors.

Per al *Polarstern* la badia d'Atka és un lloc ideal per fondar-hi, perquè aquí la plataforma de glaç només té entre 6 i 8 metres. La plataforma és

glaç continental que entra al mar des de la costa i arriba a assolir una alçària de 40 metres. Està formada per taules de glaç immenses i flotants al llarg de la costa. Quan se'n desprenen fragments de glaç, es formen icebergs flotants —els anomenats icebergs tabulars—, que poden arribar a ser tan grans que podrien encalibr una ciutat sencera sobre la seva superfície. Floten durant anys pel mar, fins que es fonen.

Una experiència fascinant és la visita als pingüins emperador de la badia d'Atka. Es tracta d'una colònia constituïda per milers de pingüins joves i els seus pares, distribuïts sobre la banquisa en vuit grans grups. Per a nosaltres poder veure de primera mà en un entorn natural blanc i verge com aquest una quantitat tan ingent de l'espècie de pingüins més grans del món és una experiència capdavantosa i commovedora.

Des de bon principi, els pingüins emperador adults no són gens tímids, sinó que estan encuriosits, vénen cap a nosaltres i ens observen durant molta estona. Fer-ne fotografies és una tasca àrdua. Ens hi acostem arrossegant-nos pel terra i els fotografem ajupits, de boca terrosa o agenollats per no inquietar-los. Les hores passen massa ràpid. L'helicòpter apareix per l'horitzó i espera a una distància prudencial per retornar-nos al Polarstern.

5

Fotògrafs de la llum

Des de fa molts anys, l'activitat fotogràfica d'Elke i Joachim Simon s'ha centrat en el tema de la llum i la natura. Així, a banda de projectes de calendaris per a la indústria i per a organitzacions mediamientals, també han realitzat el llibre il·lustrat **Magie des Lichts** («La màgia de la llum»). En les 150 fotografies que inclou aquest llibre, agrupades en 10 temes, es mostra «la bellesa i la fragilitat de la nostra Terra per contribuir a la seva preservació», tal i com els mateixos autors ho descriuen.

6

Fem el nostre viatge durant els mesos d'estiu de l'hemisferi sud i després de travessar el cercle polar àrtic, a mesura que s'incrementa la latitud, vivim la nit del solstici d'estiu. Com que el sol és permanentment visible a l'horitzó, podem fer fotografies les 24 hores del dia, una experiència totalment nova i especial per a nosaltres. Durant la nit, els colors són càlids, de vegades de tons pastel, rosa suau o violetes, i canvien segons el temps que faci.

En el nostre trajecte en direcció sud-oest experimentem de primera mà la rapidesa i la freqüència amb què canvia el temps a l'Antàrtida. Just abans d'una tempesta anunciada, havent fet un trajecte d'aproximadament 270 milles nàutiques a través d'una polínia, arribem a Drescher Inlet, el nostre punt més meridional del mar de Weddell (72°49' sud, 19°31' oest), per tal de deixar-hi un equip de recerca amb un equipament complet durant un període de temps de prop de 5 setmanes.

Cap al vespre esclata la tempesta de cop i volta i el Polarstern s'obre pas amb grans esforços per una mar molt moguda i amb vents de força 9. Sembla com si el món s'hagués d'enfonsar, les formacions de núvols amenaçadors planen sobre uns icebergs de formes estrambòtiques i el cel de tant en tant s'esquerda i il·lumina dramàticament els icebergs que passen per davant nostre. Fa un fred glacial, tenim els dits gelats i amb prou feines podem subjectar les càmeres, però els motius fotogràfics són tan encisadors que ens quedem a coberta fins les 3 de la matinada. És un veritable punt àlgid fotogràfic del viatge.

7

8

La tempesta comporta conseqüències per a la nostra expedició. El vent ha empès el glaç flotant cap a la paret de la plataforma de glaç. La polínia, que justament ens estava permetent avançar amb rapidesa cap a Drescher Inlet, ha desaparegut. Fins i tot un trencaglaç com el Polarstern té els seus límits i no podem continuar. A l'Antàrtida no es pot decidir res amb antelació, tot pot canviar en qüestió de segons. El director de l'expedició —el professor Arntz— i el seu equip decideixen conjuntament amb el capità Domke seguir un nou pla perquè els treballs científics no es vegin afectats.

Ara ens trobem a Austasen, una zona amb un gran encant fotogràfic, on es veuen una sèrie d'icebergs ben ancorats davant de la paret de la plataforma de glaç. Per molts dies que passem en aquesta zona sempre hi ha nous estímuls visuals que ens sorprenen. Cada dia ens dona imatges noves.

9

Amb el Nadal arriba una altra mena de festa: comença un huracà amb vents de força 12. Amb uns vents horitzontals de més de 180 km/h, amb una visibilitat de només uns quants metres i amb uns fragments de gel que sorgeixen enmig d'una mar arrossadíssima i que s'agiten amb uns moviments estranys i cada cop més ràpids arran de la paret de la plataforma de glaç, situada davant del vaixell, comencem a fer-nos una idea de la virulència a què es veu sotmès el síde continent a l'hivern i que fa que la vida en aquest erm sigui impossible. Només els pingüins emperador, amb una tàctica de supervivència astoradora, tenen possibilitats de viure en aquestes condicions, així com els investigadors, com ara els que hivernen a la base alemanya de Neumayer. El Polarstern —que cada any fa una escala a la badia d'Atka i fa possible aquesta hibernació— satisfà les seves necessitats més importants per a la realització del seu treball de recerca.

Però també hi ha l'altre extrem. Durant dos dies el vent amaina tant i l'aigua està tan plana que els icebergs —tots i cadascun d'ells obres d'art úniques— es reflecteixen a l'aigua. No arribem a sadollar-nos del tot davant de tanta bellesa paradisiàca. Adoptem una actitud reflexiva, tenim un sentiment d'humilitat i de consciència de la nostra transitorietat en un món que d'aquí a molts milers d'anys continuarà essent immutablement grandios, sempre i quan els humans no el destruïm.

El dimarts 6 de gener de 2004 iniciem el viatge de tornada a Ciutat del Cap i deixem enrere la paret de la plataforma de glaç, que es fa cada cop més petita fins a esdevenir una ratlla. Un sentiment de melancolia ens envaeix. Hem provat de captar part de l'essència que aquest viatge extraordinari ens ha llegat; tanmateix, no deixarem de ser una temptativa, perquè la grandiositat de les terres del sud és indescriptible. S'ha de viure, s'ha de veure.